

Motivacijski i disciplinarni izazovi u nastavi latinskog jezika – anketa među učenicima

Angela Crnobrnja

Gimnazija Lucijana Vranjanina, Zagreb

Prošlo je trideset i pet godina od dana kada sam prvi put kao nastavnik latinskog jezika ušla u učionicu tadašnjeg Centra za kulturu, danas VII. i II. gimnazije. Od prvoga dana pa sve do danas podučavanje latinskog jezika u dvogodišnjem učenju bio je izazov, koji mi se danas, pred kraj moje nastavničke karijere i usprkos iskustvu, čini još veći i zahtjevniji.

Prije dvadesetak godina (2002) sudjelovala sam na kongresu *Euroclassica* u Coimabri i bila sam osupnuta činjenicom da se latinski jezik u portugalskim školama više ne uči. Čini se da je sada više nego ikada prije potrebno naći paradigmu u kojoj se može balansirati, a da nam ne prijete Damoklov mač nestanka latinskog jezika iz općegimnazijskog obrazovanja (i ne samo na toj razini) i da istovremeno – koristeći tržišne termine – i primatelji i davatelji usluga budu donekle zadovoljni.

Ne želim i ne mogu ulaziti u sve one faktore koji danas utječu na obrazovanje u Hrvatskoj: sigurno ostaje samo ono što nasreću još uvijek imamo – naši učenici.

Ovdje ću izložiti pitanja i odgovore u anketi koja je poslužila kao poticaj za razgovor na Okruglom stolu „Motivacijski i disciplinarni izazovi u nastavi klasičnih jezika”, održanom 6. ožujka 2020. godine. Anketu sam provela u veljači 2020. g. među učenicima trećih i četvrtih razreda Gimnazije Lucijana Vranjanina u Zagrebu. Anketna pitanja mogu se vidjeti ovdje https://www.quia.com/sv/1065440.html?AP_rand=1972378246 (lozinka *Magistra*).

Anketa je ponuđena učenicima trećih i četvrtih razreda jer se smatralo da će objektivnije odgovoriti na pitanja zbog vremenskog odmaka od učenja latinskog jezika.

Odgovori ne mogu reprezentirati mišljenje gimnazijalaca niti Gimnaziju Lucijana Vranjanina, jer nisu sudjelovali svi učenici, pitanja nisu bila validirana niti prije posebno provjeravana. Odgovori trećih i četvrtih razreda nisu odvojeni. Učenicima četvrtih razreda predavala su tri profesora, učenicima trećih jedan.

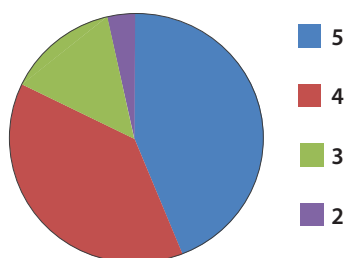
Anketa je poslužila samo kao poticaj za razgovor o temi Okruglog stola, a nadam se da će biti zanimljiva i čitateljima ovih redaka. Sadrži 15 pitanja u četiri tipa (odabir, skala od 1–5, rangiranje ponuđenih tvrdnji i slobodan odgovor). Izložit ću rezultate pitanja na koje su odgovorili svi anketirani učenici, a iz komentara uz pitanja izdvojit ću nekoliko najzanimljivijih na kraju ovog prikaza.

PITANJA	
1.	Razred
2.	Usmjerenje
3.	Ocjena na kraju drugog razreda
4.	Za svako područje učenja navedi koliko je bilo lako ili teško (skala od 1 do 5)
5.	Za svako područje učenja latinskog jezika navedi koliko ti je bilo korisno (skala od 1 do 5)
6.	Navedi kratak komentar uz prethodno pitanje (neobavezno)
7.	Čime si i u kojoj mjeri bio/la motiviran/a za učenje latinskog jezika? (na skali od 1 do 5)
8.	Navedi kratak komentar uz prethodno pitanje (neobavezno)
9.	Što ti je pomagalo u učenju? (rangiraj od 1 do 11 / 1 – najviše mi je pomagalo)
10.	Kratak komentar uz prethodno pitanje (neobavezno)
11.	Odaberi jedan ili više odgovora – o potrebi i važnosti učenja latinskog jezika
12.	Kratak komentar uz prethodno pitanje (neobavezno)
13.	Navedi svoje mišljenje o načinu podučavanja i učenja latinskog jezika koje si prošao/la po udžbeniku <i>Familia Romana</i> . Što misliš o zanimljivosti i uspješnosti takve metode učenja?
14.	Što bi promijenio/la u učenju latinskog jezika u gimnaziji?
15.	Navedi svoje mišljenje o temi (neobavezno)

1/2. Razred i program - anketu je ispunilo 138 ili 37% (od 370) učenika, od toga 45% učenika 3. razreda i 55% učenika 4. razreda

Program		
jezična gimnazija	28	20,29%
opća gimnazija	78	56,52%
prir.-mat. gimnazija	32	23,19%
ukupno	138	100%

3. Ocjene

ocjena	broj uč.	postotak
5	61	44,20%
4	52	37,68%
3	20	14,49%
2	5	3,62%
prosjeck ocjena ispitanih učenika 4,22		

4. Odgovori na skali od 1 (vrlo teško) do 5 (vrlo lako) za svako područje:

gramatika	2,62
prevođenje latinskog teksta	2,94
razumijevanje latinskog teksta	3,19
vokabular	3,33
kultura i civilizacija	4,13
prosjek	3,24

5. Odgovori na skali od 1 (nije korisno) do 5 (vrlo korisno) za svako područje:

gramatika	1,72
razumijevanje latinskog teksta	2,38
vokabular	2,75
kultura i civilizacija	3,02
poslovice i izreke	3,50
prosjek	2,67

7. Odgovori na skali od 1 (uopće ne) do 5 (vrlo motiviran/a) za učenje latinskog jezika:

	Motivacija	
1.	izbjegavanje niskih ocjena	3,56
2.	dobivanje većih ocjena	3,52
3.	profesor kao osoba, način podučavanja	2,75
4.	poticanje i pohvala profesora	2,67
5.	zadovoljstvo naučenim	2,61
6.	negativna ocjena	2,45
7.	tematika latinskog jezika, gradivo	2,29
8.	natjecanje sa samim sobom, izazovi	2,16
9.	svijest o važnosti latinskog jezika za daljnje obrazovanje i život	2,15
10.	udžbenik i metoda učenja	2,10
11.	roditelji	2,08
12.	natjecanje s kolegama, biti bolji od drugih	1,86
13.	kazna	1,75

9. Pomoć učenju po redu važnosti od 1 (najviše mi je pomoglo) do 11 (najmanje):

	Pomoć u učenju	
1.	razrednik i stručna služba	6,62
2.	roditelji	6,60
3.	dodatna nastava	6,48
4.	tiskana izdanja (rječnici, gramatike, priručnici...)	6,13
5.	najviše sam učio/la sam/a i nije mi bila potrebna velika pomoć	5,88
6.	dopunska nastava	5,86
7.	nastavnik	5,85
8.	priručnik u digitalnom obliku (web str. koja prati udžbenik)	5,83
9.	internet općenito kao izvor podataka	5,75
10.	udžbenik	5,52
11.	kolege	5,48

11. Potreba i važnost učenja latinskog jezika u općem gimnazijskom obrazovanju:

1.	Potreban je za opću kulturu, želim biti obrazovan čovjek u svim područjima	80	57,97%
2.	Koristan je za lakše učenje i bolje razumijevanje stranih jezika i hrv. jezika	62	44,93%
3.	Koristan je za lakše učenje i bolje razumijevanje znanstvene terminologije	53	38,41%
4.	Nije potreban	51	36,96%
5.	Hrvatska ima dugu povijest vezanu za grčko-rimsku antiku i latinski jezik	28	20,29%
6.	Posredno će mi pomoći na maturi i prijamnom ispitu na željeni fakultet	19	13,77%
7.	Pomaže u logičkom razmišljanju, apstrakciji, itd.	18	13,04%
8.	Učeći latinski jezik učio/la sam i kako učiti	16	11,59%
9.	Razmišljao/la sam o studiranju latinskog jezika	5	3,62%

13. Sažetak mišljenja učenika o načinu i metodi poučavanja (slobodan odgovor)

– lako razumijevanje i postupna gradacija gradiva, zanimljivi tekstovi, dobro se uči kroz priče, gramatika se uči neposredno iz teksta, ne uči se napamet već s razumijevanjem, najbolji način za učenje i pamćenje vokabulara, potiče motivaciju, trajnije znanje, učenje je lakše jer ima puno ponavljanja na satu, u dvije godine bolje sam naučio/la latinski nego jezike koje sam učio/la više godina, sjećam se gradiva i poučavam mlađu sestru.

– vokabular je opsežan, ali ne uvijek koristan u svakodnevnom životu, teško za učenike koji ne uče redovito, trebalo bi prevoditi riječi jer nije uvijek lako naći pravo značenje, trebalo bi se više bazirati na terminologiji koja se koristi u znanostima, zanimljivo je ali nemamo vremena tako učiti zbog drugih predmeta, treba prevoditi tekst, gramatika je dobro objašnjena, ali treba biti bolje sistematizirana, gramatiku treba učiti prvo kako bi se lakše preveo odnosno razumio tekst, koncept udžbenika bi bio bolji da ima dijelova koji su i na latinskom i na hrvatskom.

14. Što bi promijenio/la? (slobodan odgovor)

Ovdje su sažeta mišljenja učenika, katkad dijametralno suprotna:

– jedan sat tjedno osim učenika kojima treba za fakultet (izborna nastava), izborni predmet, jedan sat tjedno za opći i matematički smjer, sadašnji broj sati nije dovoljan za učenje jezika, blok-sat, ukinuti latinski jezik u gimnaziji, povećati broj sati i godine učenja, ostaviti sadašnji broj sati

– izbaciti ocjene, gradivo reducirati, svesti na najbitnije, učiti bitno za opću kulturu, osuvremeniti tekstove, manje kultura, a više jezik, više poslovice, više samostalnih prezentacija o kulturi, više vokabulara, više povezivanja gradiva, manje ispitivanja, više ponavljanja, više ponavljanja i objašnjavanja, više digitalnih sadržaja, gramatika samo osnove, više opće kulture, modernizirati pristup (film, video, itd.), više grupnog rada, više povezivanja s drugim jezicima

I još nekoliko zanimljivih odgovora:

„Ja bih iskreno sve promijenila. Stavila bih jedan sat jer nam latinski nije potreban, ukinula bih udžbenike i stavila sve na internet, stavila bih bolja objašnjenja gramatike, i satove bih učinila zanimljivijima.”

„Ja ne bih ništa mijenjao jer sam u dvije godine latinskog naučio više nego u 10 godina njemačkog.”

„Možda bi se mogli pronaći neki izvori/primjeri latinskog u svakodnevnom životu da bi se predmet približio učenicima (npr. ja sam u jednoj knjizi koju sam čitala za razonodu naišla na rečenice iz latinskog te sam bila jako sretna, čak i ponosna što sam ih uspjela razumjeti).”

I za kraj nekoliko najzanimljivijih komentara uz pitanja 8, 10, 12, i 15 (neobavezan odgovor):

„Hrvatskoj je potrebno visokoobrazovano mlado stanovništvo. Latinski kao predmet neće nikomu nikako pomoći kao i neki ostali predmeti poput logike, sociologije i filozofije.”

„O rimskoj kulturi učimo na povijesti, a iz latinskog jezika su nam potrebne samo poslovice.”

„Samo poslovice, inače skroz bespotrebno. Iako bi (ako se mene pita, ali ne pita) bilo dobro učiti latinski zbog našeg razvoja kao osobe.”

„Apsolutno ni u jednoj životnoj situaciji nisam iskoristila svoje znanje latinskog stečeno u školi.”

„Smatram da je vrijeme da se u nastavu latinskog jezika uvedu promjene koje će poticati učenike na napredak i razvijati njihovu ljubav prema jeziku. U skladu s tim sviđa mi se ideja ove ankete koja bi nastavnicima omogućila bolji uvid problema učenika. Latinski postaje sve popularniji diljem svijeta. Zahvaljujući internetu i digitalizaciji sadržaja sve više ljudi pokazuje interes za jezik, ali to su nažalost pretežno oni koji ga nisu prisiljeni učiti u školi. Tome je dokaz popularna internetska stranica za učenje jezika, na kojoj su u kolovozu 2019. godine u katalog jezika koji su na toj stranici dostupni dodali i latinski. U vrijeme ispunjavanja ankete latinski na toj web-stranici uči više od 700 tisuća ljudi.”